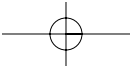
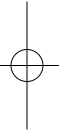
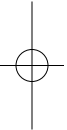

Saturs

Par oliņķeramo, radiovadāmo mašīnu, kura atpakaļgaitā griežas pa labi, to bēdīgo galu un kādu neizlasītu grāmatu	7
Tev būs nokaut	19
Klases vakars	27
Rokenrols	37
Astoņpadsmit	45
Par Puiku	55
Smēķētāji mirst jauni	65
17:45	75
Malka	87
Mana meitene zīmē cilvēkus	93
Bez jakas	103
Siksniņa pārtrūka	113
Būt par Ģirtu Zālīti	125
Pie friziera	137
Avis	145
Četri gadalaiki	151

**Par oliņķeramo, radiovadāmo mašīnu,
kura atpakaļgaitā griežas pa labi,
to bēdīgo galu
un kādu neizlasītu grāmatu**

*Nav nekā garlaicīgāka par cilvēku, kurš mirdzošām acīm
uztiepj citiem stāstus par bērnības nedarbiem vai asarām acīs stāsta
par bērnības notikumiem, kas sabojājuši viņa dzīvi un sāp vēl šodien.*

AGNESE KRIVADE

— Tie, kuri nevar izspēlēt oliņķeramo līdz trīssimt, tie ir galīgie loši.

Un tā ir taisnība, katrs muļķis prot izspēlēt vismaz līdz sešiem simtiem.

Oliņķeramais ir elektroniskā spēle ar šķidro kristālu ekrānu. Multifilmas “Nu, pagaidi!” vilks ar groziņu ķer četru vistiņu dētās oliņas, tās pamīšus dēj — te viena, te otra, te trešā, sarežģītākajā spēles versijā — arī ceturtnā vistiņa. Oliņas klikšķēdamas birst no laktām, un spēlētājam jāvada vilks un jāķer oliņas, lai tās nekrit zemē un nesasitas. Krājoties punktiem, oliņas birst arvien ātrāk. Nokritušās oliņas ir soda punkti, un katra sasitusies oliņa midžinās ekrāna stūrī kā tāds vanckariņš. Trešā vanckariņa parādīšanās nozīmē spēles beigas, atskan melodija — tīr-ļir-ļir-ļir, un viss. Ja oliņa nokrīt, kad ekrānā malā parādās “Nu, pagaidi!” zaķītis, elektroniskais algoritms ieskaita tikai pusklūdiņu un tizlais vanckariņš ekrāna stūrī mirgo. Diemžēl, kā likums, oliņas vienmēr nokrīt tad, kad zaķītis paslēpies. Jā, un pie divsimt un piecsimt punktiem kļūdas dzēšas un oliņķerājs, atviegloti uzelpojis, var spēlēt tālāk.

Oliņķeramais nav ne galda hokejs, ne sarkanais *Taurus* furgoniņš, ne divritenis, tomēr arī oliņķeramais ir foršs. Man ir oliņķeramais, un es

esmu foršs! Mācoties nolieku spēlīti līdzās uz galda, atliecu metālisko kājiņu un pēc katra mājasdarba uzdevuma ļāju sev vienreiz uzspēlēt. Vakarā, ejot gulēt, to nolieku uz nakts skapiša un iemiegot novēlu arī spēles varoņiem labu nakti.

Reizēm paņemu pēc ķīmiskiem šķīdumiem smaržojošo tāfelīti, piespiežu vaigam, ieslēdzu spēli un pielieku pie auss — plik, plik, plik, plik — oliņa ripo — plīuk — tā sasitas, nokritusi zemē. Plik, plik, plik, plik, plīuk. Dodoties ārā vai ciemos pie citiem bērniem, spēlīti ņemu līdzi, glīti ielieku krekla krūšu kabatiņā. Ja man līdzi ir oliņķeramais, galda hokeju, sarkano *Taurus* furgoniņu vai divriteni man iedod apmaiņā uz tik ilgu laiku, cik vien vēlos. Oliņķeramais ir retums, tikai diviem mūsu klases skolēniem tādi ir, vēl diviem — elektroniskais rallijs. Vienai meitenei ir astoņkājis, bet tā ir galīgi stulba spēle, visstulbākā no elektroniskajām spēlēm.

— Es izspēlēju līdz trīssimt četrdesmit, — Alvis man lepojas, kad apmaiņā pret filmas “Sarkanais skorpions” noskatīšanos esmu iedevis viņam oliņķeramo uz dažām stundām.

— Bet es līdz četrsimt sešdesmit viens, pazaudēju ritmu un nokrita trešā, — nākamajā rītā es viņam atbildu, stāstot savus rekordus, — līdz piecsimtam tikai četrdesmit deviņas pietrūka.

Vēlāk es izspēlēju līdz sešsimt, tad līdz septiņsimt, reiz pat līdz astoņsimt piecām.

— Ļoti ātri tad skrien, *ritīgi*, — es lepojos klases biedriem, reti kurš no viņiem tiktu līdz divsimt. — Trrrrr trrrrr, birst no visām malām, neko nevar saprast, tikai spied un spied. — Sajūsmināts atceros aukstiem sviedriem klātās plaukstas, sūrstošos pirkstus un no plastmasas taustiņiem iekšķos iespiedušās bedrītes, kas patīkamās sāpēs kņudēja visu vakaru. Līdz spēles beigām pietrūkst tikai 194 oliņas, es pārskaitu vairākas dienas, uz baltām papīra lapām savelku deviņsimt deviņdesmit deviņas svitriņas, nosvītroju astoņsimt piecas un izskaitu pārējās. Simt deviņdesmit četras, neesmu kļūdījies. Es zinu, ka lūzuma punkts spēlē ir 999 oliņas, kā klases vislabākais oliņķērājs esmu izpētījis, ka ekrānā vietas ir tikai trim elektroniskajiem cipariem, tas nozīmē, ka maksimālais punktu skaits ir 999. Arī matemātikas skolotāja man piekrit. Bet kas notiek pēc 999? Šis jautājums nodarbina visus oliņķērājus. Kāds teica, ka

beigās rādot multeni, Rīgas radnieks esot izspēlējis un stāstījis, ka beigās var pat izvēlēties, kādu multeni skatīties, vai “Tomu un Džeriju” vai “Nu, pagaidi!”, vai kādu citu. Es citīgi izpētu kārbīņu un spēlītes pavaddokumentus, bet tur nekas par multfilmu nav rakstīts, tikai kaut kādi tehniski rādītāji, dati tabulās, veikala zīmogs, un garantijas remonta adreses visās Padomju Savienības republikās.

Vienīgais veids, kā uzzināt, kas notiek pēc 999, ir noķert 999 oliņas. Bet oliņas birst ātri un ik reizi pie trim vančariņiem spēle jāsāk no nulles. Nevar sākt ne no piecsimt, ne kaut vai divsimt. Sākot spēlēt no jauna, oliņu lēnā krišana ir apnicīga. Pamazām iemanos līdz piecdesmit punktiem izspēlēt ar vienu roku, gluži kā iesildoties. Lai spēli padarītu interesantāku, sāku organizēt dažādas sacensības oliņķeršanā. Visu komandu visas spēles izspēlēju pats. Organizēju gan Āzijas kausa izcīņu, gan Centrālāfrikas Lielo turnīru, gan Labas gribas oliņķeršanas spēles.

Lielā rūtiņu kladē pierakstu sacensību rezultātus. Visbiežāk izspēle notiek pēc grupu turnīra principa — vairākas grupas pa sešām valstīm, katra valsts ķer oliņas trīs reizes, tad katras valsts rezultātus saskaitu un no katras grupas trīs labākos rezultātus sasniegušās valstis iekļūst nākamajā kārtā.

Tas izskatās šādi:

A GRUPA

VALSTS	PIRMĀ	OTRĀ	TREŠĀ	KOPĀ	VIETA
NIGĒRIJA	249	397	291	937	3
KOREJA	386	359	387	1132	1
ASV	193	205	324	722	5
LATVIJA	290	307	188	785	4
SOMIJA	303	289	386	978	2
ARGENTĪNA	175	184	184	543	6

B GRUPA

VALSTS	PIRMĀ	OTRĀ	TREŠĀ	KOPĀ	VIETA
LAOSA	349	251	379	979	1
UNGĀRIJA	167	350	326	843	5
ITĀLIJA	389	174	224	787	6
GANĀ	203	352	351	906	3
VĀCIJA	281	389	180	850	4
PUERTORIKO	260	367	348	975	2

FINĀLS

VALSTS	PIRMĀ	OTRĀ	TREŠĀ	KOPĀ	VIETA
LAOSA	274	341	279	894	3
SOMIJA	232	331	268	831	4
PUERTORIKO	259	407	404	1070	2
KOREJA	440	478	303	1221	1

PARAUGDEMONSTRĒJUMI

LAOSA	SOMIJA	PUERTORIKO	KOREJA
445	447	ATTEICĀS	485

Atsevišķā lapā pierakstu labākos individuālos rezultātus, maksimālo punktu skaitu visu spēļu summā, stabilākos rezultātus un citus interesantus faktus un rādītājus par sacensībām.

Apbūzētajā kladītē lasāms, ka Izaicinājuma kausa turnīrā visaugstāko individuālo rezultātu — 485 — ir sasniedzis korejietis Kim Ke Na, zemsvitras piezīmēs norādīts, ka 200 oliņu robežu viņš sasniedzis bez nevienas kļūdas. Vājākais rezultāts grupu turnīrā ir ungāram Trebušam,

kurš spējis noķert tikai 167 oliņas, kā liecina pieraksti, ungārs pašā spēles sākumā pieļāvis divas kļūdas, tas radijis sasprindzinājumu, kā rezultātā izšķirošo, trešo, kļūdu viņš pieļāvis, nerasniedzot 200 oliņu robežu. Triju spēļu summā maksimālo rādītāju ir sasnieguši korejieši, kuri trijās spēlēs kopā noķēruši 1221 oliņu. Vissliktākais rezultāts ir Argentinas izlasei, tikai 543 oliņas.

Kā visos starptautiskos turnīros, arī oliņķeršanas čempionātos jāveic dopinga analīzes. Arī tās es nododu pats par visiem dalībniekiem. Kad sagribas čurāt, turnīrā pasludinu vispārēju dopinga kontroli un dodos uz tualeti. Lielākoties analīžu rezultāti neuzrāda neko aizdomīgu, iespējams, dopinga sērga līdz oliņķeršanai vēl nav nokļuvusi.

Notiek daudzi un dažādi turnīri, individuālas un komandu sacensības, un tikai neilgi pēc Dienvidāzijas oliņķeršanas spēļu noslēguma es beidzot izspēlēju spēli līdz 999. Protams, ka pirmais mūsu klasē.

Rekords atskrien pie manis no rīta pirms iešanas uz skolu. Saģērbies un noskalojis seju, nevis ēdu brokastis, bet ķeru oliņas. Es izspēlēju līdz 999, un — ne man jāizvēlas multfilma, nekā, nerāda nevienu vienīgu, vienalga kādu; patiesība ir skumja, spēle vienkārši sākās no jauna, un jau ar pirmo oliņu tās birst mazliet ātrāk — otrajā reizē tieku līdz 890, ir desmit pāri astoņiem un man jābrauc uz skolu.

Autobusā draugiem rādu elektronisko tāfelīti — spēles rekorda ailē ir skaitlis 999.

— Tie, kuri nevar izbaukt trasi, neapgāžot nevienu listīti, tie ir galīgi loši.

Trasi var izbaukt:

—) Es,

—) Alvis.

Trasi nevar izbaukt — visi pārējie.

Ar mašīnu jāizbrauc trase starp vārtiem, par katru izbaukto saņem vienu punktu, par katru nogāzto stabiņu viens punkts minusā, par listīti — puse punkta.

Mašīnu vada, sēžot gultā, nav nekādu vadiņu, nekā, tā ir radiovadāma, viena antena iestiprināta pultī, otra mašīnā — metāla drāts gals satīts ripulītī. Lai brauktu, mašīnā jāievieto sešas pirkstiņbaterijas, pulti — krona.

Baterijas netērējas ātri — ar vienu kronu pulsts darbojas apmēram divus mēnešus, pirkstīņbaterijas jāmaina biežāk. Kad mašīna vairs nekust ne no vietas, ņemam baterijas un daudzām vienu pret otru, runā, ka baterijās kādu enerģijas dvesmu var atgriezt, tās kārtīgi pakratot. Patiesi, pēc sišanas tās mēdz mazliet atžirgt un mašīna vēl kādu laiku ir braucama.

Mans radiovadāmais auto ir līdzīgs astotā modeļa žigulim, tikai vēl slīpāku purnu. Uz motora pārsega perlamutra krāsas uzlīme ar numuru 14 un uzrakstu krievu valodā — rallijs. Radiovadāmā mašīna nav ne galda hokejs, ne sarkanais *Taurus* furgoniņš, ne divritenis, tomēr arī tā ir forša. Man ir radiovadāmā mašīna, un es esmu foršs!

Savu dārgumu nekad nenesu ārā, ar to var spēlēties tikai tie, kuriem ļauju nākt pie sevis uz mājām. Atļaujot nākt un braukāt ar radiovadāmo mašīnu, citus labumus — galda hokeju, sarkano *Taurus* furgoniņu vai divriteni man iedod apmaiņā uz tik ilgu laiku, cik vien vēlos. Radiovadāmā mašīna ir retums, tikai vienam mūsu klases skolēnam tāda ir, vēl diviem — parastās bateriju mašīnas, kam pulsts un mašīna savienota ar vadu.

Visi grib ar mani draudzēties:

— Var, es aiziešu pie tevis? — viņi jautā pa vienam un draudzīgi.

— Ko tu gribi pie manis darīt? — Es izliekos nemanām taujātāja nolūkus.

— Tāpat kaut ko paspēlēsimies.

— Nevaru, šodien mamma būs agri mājās.

— A kādu citu dienu?

— Nezinu. Varbūt. Tad jau redzēs, — un atraidītais noskumis aiziet.

Citi prasa pa tiešo:

— Iedosi mašīnu paspēlēties?

— Nav bateriju, — es saku, man nepatīk, ka visi tēlo baigos draugus.

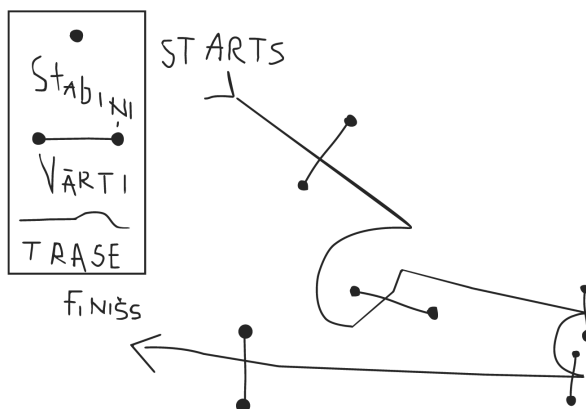
Tāpat nav jēgas citiem nākt pie manis uz mājām, viņi nevar izbraukt trasi, rallijā jābrauc profesionāļiem. Man. Mums ar Alvi.

Radiovadāmo mašīnu darbina elektromotoriņš, uz pulsts ir melna poga, to nospiežot, ieslēdzas atpakaļgaita, bet zem pārsega iebūvēts kustīgs ritentiņš, atpakaļgaitā braucot, griež automašīnu pa labi. Radiovadāmā mašīna brauc vai nu uz priekšu vai atpakaļgaitā griežas pa labi.

Mēs ar Alvi izdomājam visādas trasītes, no baterijām un listītēm sataisām vārtus, kas ir jāizbrauc, nenogāžot nevienu listīti. Un tie, kuri figūru nevar izbaupt, ir loši.

Vienkāršākā figūra ir šāda (to var izbaupt arī meitenes, Ilze vienreiz izbaupt):

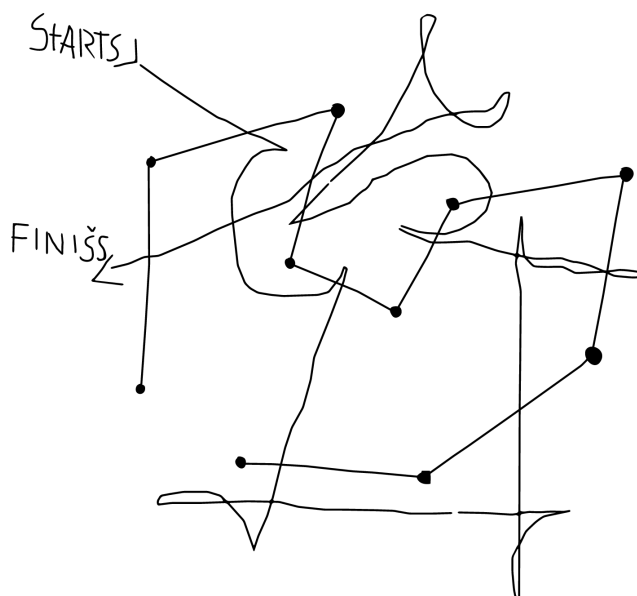
Puiku trasēs ir grūtākas. Mēs ar Alvi visu laiku domājam par trasītēm. Sēžu dabas mācības stundā, Agnese pabaksta mani, paskatos, viņa man padod zīmīti no Alvja: “Ir ar trīs listēm” — viņš izgudrojis kombināciju, kur no trim listītēm iznāk četri vārti, tas ir vispār kaut kāds vāks. “Forši,” es viņam uzrakstu atpakaļ.

No skolas pa taisno skrienam pie manis un taisām jaunu trasīti, supergrūtu savienoto vārtu trasīti, kurā izmantojam Alvja izgudrojumu. Šādos vārtos, nogāžot vienu listīti, nokrīt vēl viena vai divas un jāzaudē baigi daudzi punkti, tāpēc tās ir mega grūtas. Alvis pamēģina izbaupt, viņam nesanāk, pamēģinu es — gandrīz izbauptu, nogāžu tikai divus stabiņus. Pamēģinu vēlreiz, nekā atkal tas pats.

— Man liekas, šīto trasīti vispār nav iespējams izbaupt, — es saku, un mēs sēžamies pie galda un meklējam pareizo atbildi — velkam līnijas, mērām leņķus un zīmējam ar cirkuļiem, un Alvis neuzmanīgi ar aso cirkuļa adatu iedur sev rokā tā, ka asinis tek.

Reizēm esam kļūdijušies un izgudrojuši tādu trasi, ko izbraukt vispār nav iespējams. Es iegaumēju stabiņu izvietojumu un vakarā, kad Alvis ir projām, mēģinu izbraukt. Dažreiz man tas izdodas, un es Alvim rādu, kā jābrauc.

Vissarežģītākajiem uzdevumiem uz grīdas sazimējam bultiņas, lai redz, pa kuriem braukt un cik tālu. Tik un tā izbraukt ir ļoti grūti. Vispār Alvim ir diezgan daudz kļūdu, viņš brauc sliktāk nekā es un nevar iemācīties izbraukt pat šādu figūru:

Var jau būt, ka Alvim vienkārši nepadodas autobraukšana, varbūt es esmu vairāk trenējies. Varbūt vienkārši esmu labāks autobraucējs.

— Ko nozīmē *international* latviski? — Mēs sēžam pagalmā, spēlējām hali-hali stop un Vitālijs uzdod jautājumu.

— Cik burtu? — Mēs prasām.

— Trīspadsmīt, — viņš, uz pirkstiem saskaitījis, atbild. — Vārds sākas ar "S".

Neviens nezina, ko tas nozīmē, māj ar galvām.

— Angļu vārdus nevar, — Ilzei nepatīk sarežģīti uzdevumi.
 — Starptautisks, — Vitālijs pasaka priekšā un liek minēt citu vārdu:
 — Pilsēta ārzemēs, sākas ar P, seši burti.
 — Parīze, — iesaucas Ilze un Vitālijs kā pēc starta šāviena skrīen, līdz Ilze, pielekusi kājās un tikusi pie līnijas, iesaucas:
 — Hali-hali-stop! — Vitālijs apstājas kā iemiets.
 — Ar septiņiem, — Ilze nosauc nepieciešamo soļu skaitu līdz spēles vadītājam un platiem soļiem tuvojas:
 — Viens, divi trīs, — ceturtais solis jau ir īsāks, piektais sarūk vēl, Ilze ir pārrēķinājusies. Pēc septītā, pavisam īsiņā soliņa, viņa piesit Vitālijam pie pleca.

Jautājumu uzdod Ilze.

— Populārs grāmatas varonis, sākas ar K, kopā astoņi burti.
 — King-kongs! — Iesaucas Viktors.
 — Nē! — Un mēs visi smejamies par viņa muļķību.

Man ir sajūta, ka es zinu:

— Karlsons, — iekliedzos, atbilde ir pareiza, un Ilze mūk. Lecot kājās, sekundes simtdaļā es jūtu, kā elektroniskā spēlīte slīd no manas krūšu kabatiņas, redzu — tā lēnām kā filmās krīzdama griežas, izmisīgi mēģinu to satvert, nekā — mana uzticamā draudzene, atsitusies pret manu delnu, nokrīt zemē.

Pietupies satrauktu sirdi spēlīti paceļu — pelēko ekrānu pāršķēlušas trīs tumšas svītras, spēles tēli ir pazuduši uzradiet tumšs, melns plankums. Kā bērniņš krustcelēs es satveru mirušo draugu.

— Tu raudi? — Ilze ievaicājas. Es viņai neatbildu, viņa apliek man roku, cenšas mani mierināt. Es klusēju. Ielieku izkritušās baterijas un, asaras valdīdams, skrīenu līdz dzīvoklim, savai istabai, kur asaru virpulis pasprūk un sālās bēdas straumēm list pāri vaigiem, tecēdamas mutē un līdz kaklam, krampjainas elsas plosa ķermeni, varu kliegt, bet manu tuvāko nespēs atgriezt nekas, trīcošiem pirkstu galiem pieskaros nedzīvajam ekrānam, viegli iespiežu, parādās spēles varoņu aprises, bet visvarenais melnais plankums kā tūlza uz ekrāna nolaupa tēlus; viegli palauzu spēlīti, diemžēl nekas vairs nav glābjams; piespiežu starta podziņu, uz ekrāna neparādās mani mīļie tēli, vien dzirdams vārgs: klik,

klik, klik, klik, pī, kaut kur aiz pelēkās miglas vistas dēj oliņas, bet es varu spēlēt tikai uz nojautu; esmu nelaimīgākais cilvēks uz pasaules, mani nevar glābt nekas, mūždien man neveicas un ne jau manis dēļ, bet citu, mūždien kāds stulbenis visu sabojā, kāpēc tā notiek, kā tā var neveikties, ka tu pazaudē vienu un pēc tam arī otru; mašīnu stulbais Alvis uzlika uz palodzes un caur stiklu vadīja, speciāli nolika mašīnu tā, lai, griežoties pa labi, tā nokrīt no palodzes, es zinu, viņš to izdaria speciāli, viņam skauž, ka esmu vislabākais autobraucējs, viņš jau saka, ka netišām, viņš arī savai mammai teica, ka netišām, bet es zinu, ka tas bija tišām, radiovadāmā mašīna nokrita uz betona pamatiem un pārsprāga uz pusēm, Alvis teica, ka viņam ļoti žēl, ka nevajag bēdāties, no mašīnas var izņemt elektromotoriņu un uztaisīt bagiju; es uztaisīju tādu bagiju, bet vienalga, tas ir tikai tāds kropls auto, nevis kārtīga mašīnīte, kura atpakaļgaitā griežas pa labi; un tagad arī oliņķeramais pagalam, man nekad vairs nebūs vilciņa, kas lēkā un ķer oliņas, no zaudētiem punktiem mani nekad vairs neglābs glābējzaķītis, un nemūžam es neredzēšu sasītušos vanckariņus; kāpēc man tā neveicas, bēdu kaleidoskopā gar acīm nīrb galda hokejs, sarkanais *Taurus* furgoniņš un divritenis, un filmas par Rembo un Komandosū, neviens man nekad vairs nedos neko spēlēties, neviens pat ciemos pie manis negribēs nākt, un es būšu tāds pats kā zubrila Ulvis.

Rimies raudāt, es guļu uz grīdas — vietām nenomazgātas radiovadāmās mašīnas trases bultiņas, zem gultas putekļos Atklātā Amerikas oliņķeršanas čempionāta pierakstu burtnīciņa, tajā uzvarēja Gvatemala, es atceros.

Kad pirmais sāpju un skumju vilnis ir pāri, es sameklēju skrūvgriezi un atskrūvēju ar tepi aizsmērētās skrūvītes, un atveru oliņķeramā vēderu. Tur ir kaut kādas mikroshēmas un saplīsušais stikliņš, ko satur stingra plēve. Noņemu to, pasmaržoju. Stipri ož pēc ķīmijas.

Mierinu sevi, ka man vairs nav spēlītes, bet es zinu, kas tajā ir iekšā — oliņķeramajā nedzīvo ne vilks, ne zaķītis no multfilmas, pat ne vistiņas. Un arī oliņas tur neviens nedēj.

*

— Pantīņus arī skaitīsim? — mamma jautā, kad sākam izdalīt dāvanas.

— Vajag? — Mani šāda ideja nesajūsmina.

— Vajag, Fedja, vajag, — citēdama kino klasiku, viņa pasmaida.

— Nu labi, kas prot, tie skaita, pārējie pēc iespējām, — mamma atbild neticībai manās acīs. Viņa zina, ka man nepatīk skaitīt dzejoļus un manai sievai tāpat.

Pie mamma atbraucām ap pusdienlaiku, Ziemassvētku tūre vienmēr ir nogurdinoša, viena diena sievas vecākiem, viena — manējiem, vēl pie citiem radiem, draugiem, paziņām, darba kolēģiem. Scenārijs viesos allaž tas pats: paēst, uzklausīt jaunumus, izstāstīt savējos, novēlēt priecīgus un laimīgu un pieklājīgi atvadīties.

Mana mamma šogad apmeklējamo sarakstā ir pēdējā brīvdienā, pa Ziemassvētkiem viņai pasākumi darbā un ar draudzenēm, tad atkal mēs aizņemti, beigu beigās satiekamies tikai otrdienā, trešajos Ziemassvētkos.

Papīri, grāmatas, krustvārdu miklu žurnāli un ģeogrāfijas atlanti novākti glītā kaudzē pie gultas, galds svinīgi uzklāts, vidū eglīte, zarus lēni deg svecītes. Mamma sacepusi garšvielu maisījumā marinētas karbonādes, klāt — ar visu mizu vārīti kartupeļi, sautēti kāposti un pupiņas. Sarkanvīns saliets, glāzes saskandinātas, un mēs sākam dāvanu izdalīšanu.

Nekad neesmu mācējis ierastos Ziemassvētku pantīņus no sērijas “Miļo sala vecīti” vai “Ziemassvētki sabraukuši”, pret dzejoļu skaitīšanu pēdējā laikā jūtu riebumu. Varbūt tāpēc, ka nav sajūsmas par zem eglītes paslēptām dāvanām, vienalga, vai tas būtu ādas cimdu pāris, kosmētikas komplekts vai teātra biļetes. Mēs neprasījām radniekiem, un radnieki neprasīja mums: — Ko tu gribētu dāvanā? — Vai: — Kā tev pietrūkst? — Pēdējo pirmssvētku dienu vakarus mēs staigājām pa pārpildītajiem veikalos un meklējām dāvāniņas, sievai rokās sarakstiņš ar vārdiem un, tiklīdz kaut ko interesantu atradām, pieķeksējām, kam šī dāvāna varētu derēt: vannas šķīdumu “Eikalīpts” iesākumā gribējām dāvināt sievas krustmātei, bet vēlāk atradām viņai bloknodu ar stilīgiem krēmkrāsas vāciņiem un “Eikalīptu” uzdāvinājām sievasmātei, un tā tālāk un tā joprojām.

Mamma paņem pirmo dāvāniņu — manai sievai, kura brīdi kautrējas, bet, mūsu uzmundrināta, noskaita Ziemassvētku divrindīti. Lai izvai-

ritos no skaitīšanas, es paņemu mūsu dāvanu mammai un lieku viņai skaitīt pantiņu. Mamma nesamulst un lēnām, ar izteiksmi skaita garu dzejoli par zaķu ģimeni:

“Zaķa tēvs ar zaķa māti abi sēd vakarā,
Zaķa māte zeķi ada, vecais pīpi kūpināja.”

Es atminos šo dzejoli, tas ir viens no pirmajiem Ziemassvētku dzejoļiem, ko iemācījos, tikko sācis iet skolā. Vairs neatceros ne rindiņas, bet līdz ar katru mamma runāto vārdu atgriezšos pavisam citā laikā, kur esmu bijis kaut kad ļoti sen un juties laimīgs, bet kur manis nekad vairs nebūs, — tie bija pirmie Ziemassvētki mūsu jaunajā dzīvesvietā, varbūt Jaungads, ja Ziemassvētkus vēl nesvinējām. Mans tētis atbrauca pie mums ar mammu un patēvu. Togad es skaitīju zaķu mātes un zaķu tēva dzejoli un man tika visvairāk dāvanu — trīs. Liela, tumšzilā papīrā ietīta kārba, šokolādes tāfelītes lieluma paciņa un grāmata sniegavīru papīrā. Grāmatu dāvināja mamma, es biju pamanījis to viņas somā — stāsts par Karlsonu, kas dzīvo uz jumta.

Es to neizlasīju ne reizi un neesmu izlasījis joprojām, nepavisam nebija laika grāmatām un Karlsonam, jo īpaši man riebās tas iedomīgais un pārgudrais pūslis, kurš mūždien taīsa ziepes Brālītim un izkomandē viņu, it kā vienīgi pats kaut ko saprastu no dzīves. Redzot multeni par Karlsonu, es joprojām viebjos, nu jau arvien mazāk, bet man joprojām neizdodas saprast, kā cilvēkiem var patikt tādi egoisti.

— Pie tevis ir mana Karlsona grāmata? — es prasu mammai, kad viņa, beigusi dzejoli, saņem dāvanu.

— Neizvairies, — mana sieva iesaucas, — tev jāskaita dzejolis.

— Labi jau labi, — es pasmaidu un skaitu standartdzejoli, ko man apsveikuma izziņā atsūtīja draugs un kas mani bija izglābis Ziemassvētku pasākumā darbā, pie sievas vecākiem un šur tur citur.

Grāmatu par Karlsonu vēlāk atrodam mammai sekcijā — tā ir plauktā aiz durvīm, otrajā rindā, līdzās vēl neizsviestajām sēriju “Apvārsnis” un “Ievērojamu cilvēku dzīve” grāmatām, bet man ir sajūta, ka es to neizlasīšu. Sajūta, ka es to neizlasīšu nekad.